

ERDÉLYI GAZDA

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET

KÖZLÖNYE.

Bizottsági felügyelet alatt szerkesztik:

TIMÁR KÁROLY és SZABÓ SÁMUEL.

Az előfizetési díjak
bérmentesen
a gazdasági egyesület titkári
hivatalához,
a lapot illető küldemények
a szerkesztőséghez
(Kálmonostor utca 57 sz.)
czimzendők.

MEGJELEN
minden hónap közepén
és végén
legalább 1 iven.

Előfizetési díj:
1870 egész évre:
Egyleti tagoknak 1 fr. —
Nem tagoknak 2 „ —

Felügyelő bizottság: Paget János elnök; Berde Áron, b. Huszár Sándor, Kócsi Károly, Kodolányi Antal, Mina János, Nagy Ferencz, Szentgyörgyi József.

Uj évtől kezdve **hirdetéseket is** közlünk; 3 hasábos garmond sor vagy ennek helye 5 új krajczár; ezen felül bélyegdíj külön 30 kr.

Úti levelek.

I.

Édes barátom! Nem kis gondot okozott: minő alakban és hol lássanak világot azon bizalmas sorok, melyeket külföldi utazásaim közben, most ősszel mult 2 éve, — sőt részben még jóval régebben, egyetemi tanuló koromban, — egyszer-másszor hozzád intéztem volt.

—Rendszeres munkává dolgozzam fel? több oka volt: a miért nem tettem.

Sem képességet, sem hajlamot nem érzek magamban, hogy oly tárgyakról, melyeket nem láttam, másoktól szedett száraz adatokat fűzzek össze s abba a hibába essem, a miért a francia leginkább nehezten: unalmat okoznak olvasóimnak. Az önszemléletből meritett leírásnak meg van az az előnye, hogy élénkebb, vonzóbb, tetszetősebb lehet; olyan mint a gondosan szedett friss gyümölcs, melyen rajta van még a természetes hamv; csak arra ügyeljen — nézetem szerint — az elbeszélő, hogy ne tolja saját személyét előtérbe; ne önmaga beszéljen: hanem magokat a tárgyakat beszéltesse.

Megtartám tehát a levélalakot. Így az olvasó nem fog soraimban tudományos értekezést keresni, (a mihez köztünk maradt szó legyen: nem is értek), — hanem megelégszik, ha tarka-barkán, úgy a mint jön, váltakoznak benne a tárgyak: miként egy jó barát-hoz intézett levélben szokott lenni.

Igy. közbeszöhetem tanuságos megjegyzéseidet, észrevételeidet, s eként a közönség is merit talán némi tanuságot a közöttünk ottan-ottan folyt vitákból.

— Külön könyvben együtt, egyszerre jelenjenek meg? mostanság nem szokás nálunk könyveket olvasni; felfér a tíz ujjadra: ezer közül hányan teszik ezt; szerencsés az a könyv, a melyikből a kiadó a nyomtatási költségeket fedezheti! . . . Százan meg százan minden ismeretöket csak ujságokból meritik: könyv-olvasásra rá nem érnek. Aztán bár ne sajnálnák olvasóink azt a pár forintot a szakhirlapoktól, melyekből saját szakjokra, foglalkozásukra tartozó ismereteiket gyarapíthatnák!

Teszem, a mezei gazdák közül: hányan olvasnak itt Erdélyben gazdasági ujságot? tudakozódtam a kiadó-hivatalnál és átalom leírni — arczpirulás nélkül nem is tehetném! — hány előfizetője van az „Erdélyi Gazdá“-nak. Pedig hát anynyi derék dolgozó-társa kezd lenni ennek a lapnak, s annyi jeles szak-erő csoportosul hovatovább mindinkább körébe, hogy nincs okunk szégyenleni magunkat a Királyhágón túli gazdasági szaklapok mellett. Még azzal sem mentheti magát az erdélyi gazdaközönség, hogy drága: nem jut rá pénze a mostani szűk világban! ez az 1—2 frt. a papiroost, nyomtatási költséget és postabélyeget sem fedezi, s az erdélyi gazdasági egyesület csak erkölcsi kötelességet kíván teljesíteni, midőn lapját a közönség érdekében, tetemes áldozattal mégis fentartja. El kell jöni a közel jövőben azon időnek, mikor gazdáinkat nem elégíti ki többé egy kalendárium s egy-két politikai ujság, hanem főszólyt fektetnek a szakolvasmányokra. Ezen szebb jövő reményében türeink és irunk ebbe a kevés olvasóval bíró ujságba.

Lesz ugyan az én leveleimben egyetmás olyan is, a mi nem tisztán gazdáknak van szánva, de fő figyelmet épen a mezei gazdaságra és iparra fordítok.

Attól tartasz, hogy közleményeim vesztenek érdekökből, mert ritkábban, ugyszólván csak töredékesen jelenhetnek meg? Lásd! olvasóim biztatása vagy elégtelensége iránytű lesz számomra: mit, miként és meddig irjak; ezen élő egybeköttetést író és közönség közt, meggyőződésem szerint, nem pótolhatja ki semmi.

És most: térjünk egyenesen a dologra.

(Folytatása következik).

A hold befolyása az időjárásra.

A holdnak járása és változatai minden ország mezőgazdái és kertészeit felette érdeklik, mivel azoknak rendkívüli befolyást tulajdonítanak az időjárásra, és kedvezőtlen időkor a hold bekövetkező változatával vigasztalják magukat, a melytől az időjárás jobbrafordultát várják. Hogy a holdnak ezen befolyása sok esetben csak képzetes, az a természetudósok előtt már jó ideje ismeretes; de a néphitet tévedéséről meggyőzni: az a legnehezebb, feladatok egyike. Jelen esetben ezen feladat pedig annál nehezebb, mert több körülmény csakugyan a nép hite mellett látszik bizonyítani, a mennyiben gyakran csakugyan látszólagosan a hold oka oly tüneményeknek, a melyek a gazdát kellemetlenül illetik. Így például általánosan el van terjedve azon hit, hogy kora tavasszal a hold fénye a fejlendező növényekre ártalmas hatással bír, a mennyiben a leveleket, rügyeket és bimbókat lepörköli (megfagyasztja), ha a szabadban elhelyezett hőmérő több foknyi meleget is képes jelezni. A természettudósok ezt ártatlan néphitnek tartották és nem igen igyekeztek ennek felvilágosítása érdekében észleleteket tenni. Azonban e tárgy már maga is oly fontos, hogy alaposabb vizsgálatra érdemes lett volna, a mi egy véletlen következtében meg is történt.

„Örvendek“, így szólt XVIII. Lajos egy küldöttséghez, a mely a csillagászati naptárt neki át volt nyújtandó, „hogy önöket itt láthatom, mert bizonyára megmondhatják, mily különös jelentősége legyen az aprili holdnak (lune rousse), és mily jelentőséggel bír az a vetésekre?“ Laplace, kihez ezen szavak intéztettek, mintegy földhöz szegezve állott; mert ő roppant sokat irt ugyan a holdról, de azért azt sem tudta, mi az a lune rousse (vörös hold). Társai is némán tekintettek maguk elé; Laplace elvégre azt mondá a királynak: „Sir! csillagászati elméleteinkben nincsen szó a lune rousse-ról, és így képtelenek vagyunk Felséged tudvágyát kielégíteni.“ Azonban XVIII. Lajosnak ezen véletlen kérdése okul szolgált arra, hogy a tudomány az említett tüneményt vizsgálata tárgyául tette. Mert Aragón, mivel Laplace az imént elbeszélte jelenetet közölte, a kertészeknél tudakozódván, azt nyerte feleletül, hogy a lune rousse alatt a kertészek azon holdváltozatot értik, a mely áprilisben, mint újhold növekedni kezd és még e hónap folytán vagy májusban megtelik. A népben azon hit uralkodik, hogy eme hold teljesen elfogyasztja a növényeket,

ha csak a felhők nem szolgálnak természetes ernyőül, a mely nem engedi annak sugarait a földre hatni.

Kétségtelen, hogy százados tapasztalatok folytán ezen időtájt t. i. kora tavasszal, holdvilágos éjeken a növények rendszeren megfagnak, borult időben pedig ez nem történik. Mi természetesebb, hogy a gazdák és kertészek ezen ártalmas hatást a hold fényének tulajdonítják. Első pillanatra tehát azt kellene hinnünk, hogy a hold sugarai bizonyos fogyasztó erővel bírnak; pedig ha a legérzékenyebb hőmérőt, valamely nagy gyújtóüveg, vagy vájtűkör gyújtójába helyezzük, a legcsekélyebb hatást sem tapasztaljuk. *)

Igy állván a dolgok, más okot kell keresnünk az említett tünemény számára, de ezen oknak oly természetűnek kell lennie, hogy a hold láthatósága, vagy láthatatlanságával szorosan egybefüggjön.

Ezen okot Aragón csak hamar felfedezte a hősugárzásban. T. i. a talajhoz közel lévő tárgyak hőmérsékletüknek egy részét elvezetés által elveszítik, a mennyiben a közöttük lévő léggel azt közlik, azonkívül sugárzás által is veszítenek hőt, a melyet többé vissza nem pótolhatnak, mivel csak az állatok bírnak belső meleggel, a mely az elsugárzottat azonnal pótolja. Számos kísérlet azt tanúsította, hogy ezen sugárzás következtében a talajon lévő növények 6, 7 sőt 8° C. is csekélyebb hőmérsékkel bírnak, mint a légnek csak valamivel is magasabban fekvő rétegei. Azért a növények teljesen megfagyhatnak olyankor is, a midőn a léghőmérséke az egész éjen átszakadatlanul az 0 felett állott. Azonban jól megjegyzendő, hogy ezen hőmérsék különbség csak egészen tiszta ég mellett, tehát holdvilágos éjben lehetséges. Ellenben, ha fellegek borítják az eget, a növények által kisugárzott hő nem képes a légkör magasabb rétegeibe hatni, hanem visszaveretik: másrészt a fellegek is sugározván ki hőt, ezen kettős okból a növények hőmérséke nem száll a levegő alá és azok nincsenek a fagyás veszélyének kitéve.

Ebből láthatni, hogy a gazdák hite, mely szerint aprilis hóban és május elején a holdvilág ártalmas a növényeknek, igazolt, és mégis téves. T. i. a holdvilág, mint olyan teljesen ártalmatlan, hanem mint a lég tisztavoltának csalhatatlan jele szerepel, azért; itt csak annyiban van tévedés a dologban, a mennyiben az okot kísérő körülmény maga tartatik oknak, azonban a tünemény igaz volta kétségbe vonhatlan.

* * *

Az imént jelzett tüneménnyel szoros összefüggésben áll egy másik, a melynek oka első pillanatra szintén rejtélyes. T. i. a tengerészek és sok helyütt a gazdák azon hitben élnek, hogy a hold a fellegeket felemészti (Franciaországban a müvelteknél is hallani azt, hogy a hold megeszi a fellegeket: La lune mange les nuages), azaz, a természettudomány nyelvén szólva: a fellegek a hold fénye által megvilágítva, eloszlaní törekszenek. — A természettudósok ezen véleményt rendszeren alaptalan néphitnek tartják, a melyet mélyebben vizsgálni méltóságukkal meg nem fér. Azonban Sir John Herschelt, Aragón stb. ép oly hírneves, mint óvatos tudóst még sem érheti a fölületesség vádjá, midőn e tárgyról észleleteiket

*) Sőt inkább! egy parányi meleget van a hold fénynek.
Szerk.

és nézeteiket a világ elé tárni merészelték. Ezeknek ide vonatkozó okoskodásait a következőkben adjuk.

Felette nagy gyengesége miatt a hold fénye, miként az már egyszer említettett, nem hoz létre ugyan érezhető hőtümenényeket, még akkor sem, ha sugarait láttani eszközök segítségével egy pontra irányítjuk*); ha tehát a gondolkodás egyszerű szabályai ellen véteni nem akarunk, azt kellene állítanunk, hogy a hold sugarai semmi hatással sem bírnak a fellegeket alkotó részecskékre. De azt kérdehetné valaki tőlünk, s pedig jogosan, valjon épen ugyanazon állapotban van-e a hold fénye, a midőn földünk felületéhez ér (a kísérletek ugyanis csak itt eszközöltetnek), mint a milyenben volt a midőn légkörünk azon rétegeibe hatott, a melyben rendszeren a magasabban járó fellegek léteznek? Ez a legfőbb fokban valószínűtlen.

Holdtöltekor például, annak felénk fordított oldala a naptól több napon át szakadatlanul hevítettett, minek következtében hőmérséke tetemesen emelkedett; sőt elég okunk van hinni, hogy a hold fölületén ekkor a tárgyak oly hőmérsékkel bírnak, a mely a forró vizével fölér, vagyis 100°-nyi Celsius hőmérője szerint.

Ha azon feltétet magunkévá teszszük, ugy fel kell tennünk, hogy a hold a fénysugarakkal együtt hősugarakat is küld földünk felé, ép ugy, mint a nap. Azonban e kétrendbeli sugarak kétféleképen rostáltatnak meg a légkörben: az izzóan tüzes napból jövő hősugarak akadálytalanul hatolnak át légkörünkhöz, ellenben a csak középszerűen alig 100 foknyi meleg hőforrásból jövő sugarak a légkör által nagyrészt elnyeletnek; ezen körülmény igazolta számos kísérlet által bebizonyult.

Ennélfogva nagyot hibáznánk, ha azon hőhatást, melyet a hold sugarai a magasabban lévő fellegekre gyakorolnak, azon hatásból akarnók megítélni, a melyet azok a körülöttünk lévő testeken létrehoznak. Azon sugarak ugyanis, a légkörön áthatolván, lényegesen megváltoznak. A holdból kiindulván, számos sötét hősugárral vegyest a fellegekhez érhetnek, a hol a hősugarak elnyeletnek és földünk fölületére egyedül csak a fénysugarak hathatnak el.

Ha tehát tekintetbe vesszszük, hogy azon sugarak, a melyek a fellegeket eloszlattják, egészen más természetűek, mint azok, melyek hozzánk eljutnak, ugy láthatjuk, hogy ezen körülmény magyarázatában semmi olyashoz nem kell fordulnunk, a mi a természettan törvényeivel ellenkeznek és a néphitnek nem hiányzik tudományos alapja.

Olvasóim egy némelyike értekezésem czime által annak olvasására ösztönözve, már is azt fogja gondolni, hogy tudvágyát nem elégitheti ki, a menyinyiben nem kap csalhatatlan utmutatást arra nézve, mily időjárást várjon a következő ujhold-, elsőnegyed- vagy holdtöltétől. És valjuk meg csak az igazat, ha így gondolkozik, meglehetősen közel jár az igazsághoz. Rövid ideje még csak annak, hogy a természettudósok az időjárást figyelmesen észlelik; az időjárastan (metereologia), mint tudomány, még bölcsőjében fekszik; sok ott még rojtélyes, eredményei pedig sok tekintetben még kétségeseknek mondhatók. Ezen körülmény a lelkiismeretes író óvatosságra inti és azért határozottan csak akkor mondhatja ki véleményét, ha oly tényekre támaszkodik, a melyek a természettan megdönthetlen törvényeivel nem állanak ellenkezésben. Mindazonáltal az idő-

járastan azon eredményei, a melyek a hold befolyását illetik, az eddig említett két hatáson kívül a következőkben foglalhatók össze.

A hold változatainak befolyása a szélirányra. Ha az előbb tárgyalt hatás, melyet a fellegek a hold által szenvednek, kétségen kívül áll, ugy senki sem tagadhatja, hogy ennek következtében a légkörben helyi áramlatok keletkeznek, a melyek szeleknek szülőivé lehetnek. Ezt több jeles természettudós számos év észleleteiből kimutatni igyekezett. Schübler szerint ujhold idejekor a szélirány rendszeren déli, innen egészen a második nyolczadik (az elsőnegyed és holdtölte közötti közepén) mindinkább délnyugotnak fordul, holdtöltekor majdnem teljesen nyugati és az utolsó negyeddel északnyugati irányt kezd venni. Az imént felhozott eredmények más észleletekből is vonhatók, a miért is egész általánosságban kimondhatjuk, hogy az ujhold a déli szeleknek kedvez, míg ellenben a holdtölte az északiaknak. Ezzel egyszersmind világos, hogy a holdnak említett változataival azon tümenények összefüggésbe hozhatók, a melyek az említett szélirányokkal kapcsolatban állanak t. i. az esős napok száma, nézzük tehát azokat.

A hold változatainak befolyása az esőre. Nem akarjuk tisztelt olvasóinkat azon táblás kimutatókkal fárasztani, a melyek a tudományos folyóiratokban és ujabban önálló munkákban felhozatnak, hogy az idézett befolyást kimutassák, hanem röviden csak az észleletek legáltalánosabb eredményeit jelezzük. — A kezünknel létező táblázatokból annyi tűnik ki kétségtelenül, hogy

a legtöbb esős nap az elsőnegyed és ujhold közé esik, a legkevésőbb pedig az utolsó negyed és ujhold közé. Ezen eredmény teljesen összhangzásban áll azzal, a mit előbb a szélirányról mondottunk. Tudnivaló dolog, hogy nálunk közép-Európában rendszeren a délnyugati szelek esőt hozók, legkevésbbé pedig az északi szelek.

Azért az időjárásra nagy valószínűséggel azt következtethetjük, hogy

1) miután a növekvő hold kedvezőbb az esőnek, mint a fogyó, a holdtöltét megelőző szép idő csak ujhold után fog megváltozni, a midőn a vizpárakkal telített délnyugati szelek lesznek uralkodókká;

2) miután a holdtöltével az uralgó szél teljesen nyugati szokott lenni és ezen időponttól fogva észak felé fordul, a holdtöltét megelőző borus idő ezután nagy valószínűséggel derültté változik.

De már félek, hogy elhagyom a szigorú tudomány álláspontját és olyat találok mondani, a miről nem kezeshetem kellően; azért sietek bezárni soraimat, azzal vigasztalván magamat, hogy a tudomány terén sem lehet adni olyant, a mivel nem bírnak.

Kolozsvár, január 24. 1870

Dr. Császár.

A kolozsvári méhészegylet.

I.

Öt évvel ezelőtt, 1865-ben, alulirt az erdélyi gazd. egylet kertészeti szakosztályának egyik gyűlésében, a hazai méhtenyésztés emelése tekintetéből, indítványba hozta egy külön méhészegylet alakítását; ezen indítványt a je-

len voltak egyike anynyira helyesnek találta, hogy a közhasznú célra rögtön 5 kas méhet ígért ajándékban, bárha ígéretét még ezideig nem váltotta be.

A gazd. egylet választmánya örömmel fogadta a kebeléből keletkezendő társulat eszméjét, s a kormánynál közbenjáró lépéseket is tett az új egylet segélyezése végett; a segély meg lón ígérve, de az egylet még nem vette igénybe.

Czélszerűnek látom, cikkemet mindenekelőtt az eként megalakult méhész-egylet alapszabályainak ismertetésével kezdeni.

1) Az egylet 3 évre alakult; időközben valamely belépett tag csak rendkívüli okok miatt léphet vissza.

2) A részvétel méhkasok beadása által történik; 2 kas méh képez egy részvényt.

3) A beadott méhek az egylet közös tulajdonává válván, megszűnnek személyhez kötöttek lenni; a közös haszon a részvények arányában osztatik fel.

4) Előleges nagyobb költség kikerülése végett az egyleti méhek gondozása valamelyik tagra bízatik, ki fáradságáért a rajok $\frac{1}{10}$ -dét kapja.

5) Az egylet kasai két részre osztva, a kolozsvári határnak méhtenyésztésre legalkalmasabb határrészeiben elhelyezendők; jelenleg a Kányamál és Harmadvölgy véleményeztetett erre alkalmasnak.

6) Az egylet folyó ügyeit egy igazgatóság vezeti, mely áll az elnök, jegyző, pénztárnok és két egyleti tagból.

7) Részvény gyanánt csak egészséges népü oly méhkas fogadtatik el, mely venyige kasban legalább 20 fontot nyom. Mindenik részvénykas mellé egyszersmind beadandó: 1 aljdeszka, 1 tolóka és 2 üres méhkas.

8) Az egylet célja, kezdetben, egy anyatelep szervezése lévén, egyelőre csak a legegyszerűbb házi kezelést folytatja.

Következett volna 1866 tavaszán az egylet gyakorlati működésének megkezdése, de ezen év a méhtenyésztésre nézve oly mostohán kezdődött, hogy csak 1867-ben tettük ki az egyleti tagok részvény-méhkasainak fele részét a Kányamálba, Fröhlich Vilmos egyleti tag telkére, ifj. Földesi István polgártárs felügyelete alá. A Harmadvölgybe tervezett második szakasz kirakása az 1867-dik év kedvezőtlenése miatt elmaradt, csak Skrovanek August tagtárs tette ki saját részvénykasait Szentgyörgyhegyi tulajdon szőlőjébe s onnan nyert 1 rajával együtt átszállította őket 1868-ban az egyleti telepre.

A kedvezőtlenül beállott 1867-dik év az is maradt, anynyira, hogy szaporodás helyett a kirakott kas méh az év végén megapadva találtatott; no de e sors a nem egyesült méhészeket is sújtotta. Ezen, és a 1866-dik év csapásait a méhészetre kiegyenlítette 1868; a tavaszkor kitett 28 kas őszig 76-ra szaporodott és pedig nem akármiféle, hanem csupán elvileg kimondott erős rajokból 150 százalék nyereség adása lett lehetséges az év végével.

A következő 1869-dik év kevésbé kedvező volt, de még is megengedte a nyert eredmény, hogy az egyleti tagoknak necsak ötven százalék nyereség, hanem 4% lépes méz is adassék; ezen kívül az egylet egy új kelen-cze kerítésének árát s más költségeit fedezte, és magát bő szinmez készlettel látta el, a méhek szükségesnek mu-

tatkozandó étetésére; végre még egy kis pénzkészlete is maradt. Nevezett évben kitétetett 63 kas méh, melynek szaporodása 70 kasban állott; ezen kívül még eshető pusztulásra készlet kasok hagyattak fen.

Ha megemlítem azt, hogy az alapszabály értelmében, eddig az egyleti társak, a betett méhen kívül pénzköltséget nem viseltek; egy néhány önkéntes felügyelő tagot kivéve, fáradsággól nem terheltek: a nyert eredmény minden méltányos kívánságot kielégítőnek mondhat. Bár engedne az időjárás okszerű utánjárásunknak jövőben is hasonló eredményt, és engedné a jó sors, hogy a mult őszön elhunyt méhészeti felügyelőnk helyett egy hasonló szorgalmas, a paraszt méhkezelést teljesen értő, és a hívségben jeles egyént nyerhessünk! ha városunk egy ilyent nem nyujtana, talán megajándékoz vele a vidék.

A vidéktől várunk különben jövőre egyleti társakat is; eladó részvény ugyan kevés van, de azért az ajánlkozókat míg a hely engedi, szívesen fogadjuk. Egy részvény vidékről, a 2 kas méh helyett 10 o. é. fttal is lefizethető, de szívesebben vesszük a méheket természetben. Az ajánlatok vagy alólirtohoz, vagy a gazdasági egylet titkárához intézendők.

És most a tárgy természete szerint elő kell adnom a nevezetesebb tapasztalatokat, a melyeket egyletünk működése alatt tettünk:

A paraszt méhészetnél nem mindig tavasszal kitett kasak gazdagságától függ az év eredménye; így 1869-ben jobban dolgoztak rajzásra a középszerű és még a gyenge kasok is, ha ezek a tavasz zord napjaiban étetésben részesültek. Ennek oka az volt, hogy a gazdag kasok a tavasz kedvező nyilta által erős fiadzásra ösztönözötve, a rajzási idő beálltával, az akkori rossz idő miatt, megvetettek; míg a középszerű és a gyenge kasok a kedvező idő alatt csak anynyira mentek, hogy családjokat eléggé megnépesítsék, ezért a rajzási rossz időben, rajzásra csak előkészületben találtattak, így meg nem vetettek, és e miatt hamarab rajzoltak, mint a gazdag kasok, a melyek nagy része éppen nem is rajzott.

A tavaszkor étetésre a gyengébb kasokra nézve figyel-münk szakadatlan legyen.

A rajzástól elmaradott gazdag kasok kidobolása mindig merész műtét, de főképp akkor, ha nem vesszük elég korán véghez.

Két nagy első raj öszszecsapását legjobban úgy lehet meggátolni, ha az elsőnek alig megszállt jó maroknyi méhét mindjárt kasba rázzuk, és a kasat a berázott méhekkal nyitott szájjal oda alkalmazzuk, hol a megszálló hely van; magában értetődik, hogy 1 anyának a maroknyi méh közt lenni kell; míg a második rajanya megszáll, az elsőnek népe lassan-lassan a szálló hely alatt lévő kasba szállong. Ha a két raj már öszszecsapva találtatott, mi sem marad hátra, mint vagy úgy hagyni, vagy mesterségesen, az az egy lapos deszkára, egy régi kas clejébe, kitölteni, s az alatt hogy lassan a kasba bevándorolnak, az egyik anyát kifogni és ezzel a nép egyik részét egy más kasba alkalmazni.

A legszárazabb földre se helyezünk méhkasat deszká-ly nélkül, mert alól a sonkoly megpenészedik.

Következő cikkemben egy a B. Berlepsch rendszere szerinti pavillonban küntelettetésre beállítandó méhésztelepről s egy e célra alakítandó második társulatról fogom nézetimet elmondani.

Szentgyörgyi József.

Hány szem mag egy vékában?

A hosszú téli esték a gazdának kevés élvezetet nyújtanak, ha csak nem keres magának foglalkozást, mivel az időt — ugyszólván — agyon üsse.

A pesti betűszedők strike-ja miatt a hírlapok igen sovány tartalmuak, a folytonos könyv olvasást pedig meguntam; mert pusztai ember nem rendelkezik könyvtárral, a jobbnál jobb művekben nem válogathat; tehát mit csináljak? hozok a magtárból különféle magvakat, s megolvassom vajjon hány szem lehet egy vékában? Nem olvastam ugyan meg egy egész véka tartal-

mát, mert abba már csakugyan beléuntam volna; hanem kimértem mindenféleből néhány grammot, azt megolvastam-, s kevés számítás után az eredmény következő:

egy véka $42\frac{1}{2}$ fontos t. buzában van 673,679 szem, egy véka 36 fontos rozsbán van 1,019,906 szem, egy véka 32 fontos árpában van 415,360 szem, egy véka 23 fontos zabban van 664,370 szem, egy véka 40 fontos tengeriben van 108,266 szem, egy véka $43\frac{1}{2}$ fontos búkkönyben van 523,650 szem, egy véka 42 fontos paszulyban van 119,480 szem, egy véka 41 fontos lencsében van 535,670 szem, egy véka 37 fontos kölesben van 6,668,726 szem, egy véka $33\frac{1}{2}$ fontos muharban van 10,134,148 szem, egy véka 26 fontos kenderben van 1,127,960 szem, egy véka 35 fontos lenben van 3,770,870 szem, egy font luczernában van 266,200 szem, egy font cukorrépa magban van 13,370 szem, egy font angolperjében van 419,000 szem.

Ébner Sándor, gazdatiszt.

T Á R S A L G Ó.

Erdélyi gazdasági egyesület.

II.

Választmányi ülés febr. 7. 1870.

1. A nmlgu földm., ipar- és keresk. m. kir. miniszt. f. é. jan. 29-én 912. sz. a. leiratában felhívja az egyletet, hogy jelen évi működésének tárgysorozatát, vagy legalább az év folytában eszközzendő nevezetesebb teendőit, röviden körvonalozva, terjessze fel; hogy így a miniszt. — annak idején — a szükségességre nézve segélyét önként felajánlhassa; ellenben a tárgysorozatból netán kimaradt országos érdekű mozzanatokra észrevételét korán megtehesse, s egyuttal az egylet figyelmét azokra felhívhassa. — Nemcsak a miniszterium által kitűzött messzébb kiható cél, hanem közelebről saját érdekünk: egyletünk működésének egyöntetősége, öszhangzóbbá tétele, irányának közelebről kijelölése, legfőbb érdekeinknek kitüntetése egyformán igénylik, hogy a leiratban említett felszólításnak elégtétessék; ezért Paget János elnöksége alatt Nagy Ferencz, Galgóczy Károly, Timár Károly és h. titkár személyökben bizottság neveztetik ki, mely dolgozzon tervet arról, hogy egyletünk hatáskörében, az összes gazdasági érdekek felkarolása mellett, mit szándékszik különösbben tenni, s a rendelkezésére álló eszközök felhasználásával mit tehet.

2. Olvastatik a nmlgu földm., ipar- és keresk. m. k. miniszt. leirata f. é. jan. 15-ről, melyben tudatja, hogy — mivel az országgyűlés pénzügyi bizottsága nevezett miniszt. költségvetésből a szaklapok segélyezésére szánt tételt kitörölte — nem teljesítheti egyletünk azon kérését, miképp lapunkat a f. évben is segélyezze; tekintve azonban gazd. egyletünk közhasznu működését, az egylet általános céljaira 800 frnyi segélyt engedélyez. — Köszönettel tudomásul vétetvén, az utalványozott öszszeg a pénztárba tétetik; a lap kiadási költségeinek fedezésére nézve pedig határozatlik, hogy ezen célra szükséges öszszeg a f. évi egyleti költségvetésbe vétessék fel és terjesztessék közgyűlés elé.

3. A köztelki váltórendszer átalakítása és későbbi hasz-

nálatára nézve javaslat készítésre kinevezett bizottság jelentése — azon megjegyzéssel vétetik tudomásul, hogy a terv keresztülvitelére kinevezett kisebb körű bizottság későbbi jelentésével együtt fog a választm. által tárgyalatni és közgyűlés elé terjesztetni.

4. Bemutattatik Nik Ferencz vaskereskedő számlája 26 ft 77 krról az egylet részére adott gazdasági eszközökért és építési anyagokért. — Titkár utasittatik, hogy a számlát a kertésszel és az illető kereskedővel közölje, s járjon végére, hogy a már régi megrendelések kinek az utalványára történtek.

5. A r. kath. lyceum nyomda számlája az egylet részére a mult évben kiállított nyomtatványokért 30 ft 27 krrban. — Kifizetni határozatott.

6. A galicziai gazd. egylet alapszabályait megküldi és meghívja egyletünket Lembergben f. é. febr. 7-én tartandó közgyűlésére. — Az alapszabályok és a meghívás egyiránt kedvesen fogadtatnak, s a rokon barátságos érzelem viszonzásául az egyletnek alapszabályaink s ezután is lapunk egy tiszteletpéldánya megküldetni határozatottak.

7. Az erdélyi kereskedelmi és hitelbank megküldött alapszabályai — köszönettel vétetnek.

8. Az „Erd. Gazda“ szerkesztősége kéri a választmányt, hogy a lappénztári számodásokat átvizsgáltatni, a pénztári készletről rendelkezni s őt a további felelősség alól fölmenteni sziveskednék. — A számadás átvizsgálására Vellies Károly és Filep István tagok neveztetnek ki.

9. Szentgyörgyi Lajos helyi néptanító részvényes tagnak jelentetvén be — kedves tudomásul vétetik.

10. A bor, viszonyaink közt, épen oly fontos kereskedési cikk, mint gazdasági terményeink bármelyik ága, indítványoztatik azért, hogy annak árfolyama ezután hasonlóképp közöltessék az „Erd. Gazdában.“ — Az indítvány foganatosításával a szerkesztőség bizatik meg.

11. Indítványoztatik, hogy — miután általánosan ismeretes azon jótékony és üdvös befolyás, melyet nyilvános intézeteink fennállására, fejlődésére és felvirágzására a közrészvét, működéseiknek folytonos figyelemmel kísérése, s tényleges gyámolítása gyakorolnak — kéressék fel a k. mo-

nostori gazd. tanintézet igazgatósága, hogy a gazdasági szaknevelés ügye iránt érdeklődő egyleti tagokkal az intézet berendezését, tanuló ifjúságát, annak eddigi működését, behozott tantervet és tanmódot: szóval az intézet eddigi rövid életszakát adandó alkalommal, a hely színen, megismertetni sziveskednék. — Az ülésben jelen volt igazgató az előadott ohajtásban nyilvánuló közérdekelttség felett örömét fejezi ki, s maga részéről is annak szükségességét, a tanári karra és tanuló ifjúságra való nagy horderejű és buzdító hatását teljesen elismervén készséggel ajánlkozik a közkivánságnak eleget tenni, s felkéri az érdekletteket, hogy látogatások idejét sziveskedjenek vele tudatni.

12. Jegyzőkönyv hitelesítésre Dávid Antal és Szentgyörgyi József tagok kéretnek fel.

Farkas A.
h. titkár.

Távírási tanfolyam Pesten.

Egy újabb (a hatodik) távírási tanfolyam megtartása, válván szükségessé, annak folyó évi április hó 4-én Pesten leendő megnyitása elrendeltetett.

Ezen legfeljebb 3 hónapig tartó tanfolyamba felvétetnek azon 18 évet már betöltött, de a 30-ik évet még tul nem haladt, hivatalviselésre alkalmas, egészséges testalkatu, s a magyar korona területén született egyének, kik legalább is 6 gymnasialis vagy 6 reáltanodai osztályt, vagy ezeknek megfelelő katonai szakiskolát végeztek, kiknek jó kézírásuk van és legalább magyarul és németül tudnak, megjegyeztetvén, hogy más honi, vagy idegen nyelvek tudása, a más tekintetben egyenlőkkel szemben, az alkalmazásnál előnyül számítatik be.

Az ezen tanfolyamba belépni kívánók kötelesek e tekintetben kérelmüket, az említett tulajdonságokról szóló hiteles bizonyítványokkal felszerelve, a földmivelés-, ipar- és kereskedelemügyi m. kir. ministerium III/3 távírdai szakosztályához Pesten legfeljebb f. é. márcz. hó 21-éig vagy egyenesen, vagy a menyinyben már valamely hivatalnál vannak alkalmazva, illető előjáróságuk útján benyújtani.

A kik netalán már nősek lennének, kérelmükben ezen körülményt is említsék meg.

A kitűzött határidőn tul beérkező, vagy a szükséges előiskolákról s más megkívántató tulajdonságokról szóló bizonyítványokkal fel nem szerelt kérelmek nem fognak tekintetbe vétetni.

A felvételkor minden tanonc köteles 8 frtot lefizetni, melyért az európai távírási hálózatnak egy térképét s a szolgálati utasításnak egy nyomtatott példányát megkapja.

A magyar nyelven előadandó tantárgyak lesznek:

- 1) a természettannak villamosságról, delejességről s ezeknek egymásra való kölcsönös hatásáról szóló része;
- 2) a távírdai gépkészülékek ismertető leírása (géptan);
- 3) az ugyanazon távírdai állomásban összejövő vezeték-huzaloknak a kéznél lévő készülékekhez alkalmazott, a különböző céloknak megfelelő üszszeköttetéséről szóló tan (kapcsolástan);
- 4) a szolgálati utasítás;
- 5) az öszszes európai távírdahálózat üszszeköttetésének ismertetése (távírdai geographia);
- 6) a távírdai számvitel;

7) a távírda-vezetékek építése;

8) a gyakorlati távírás, vagy is Morsé-féle írógépen való sürgönyadás és vevésnél használt jegyek adása és olvasása.

A tanoncok a tanfolyam bevégezésekor elméleti és gyakorlati vizsga alá bocsátatván, képességüket tanúsító bizonyítványt nyernek, s az alkalmasoknak ítélték, szorgalmuk és képességükhez képest nyert érdemsorozatuk rendében előbb fizetéses gyakornokokul, s ha mint ilyenek arra méltóknak találtnak, az időnként üresedésbe jövő állomásokra magy. kir. távírda-tisztektül fognak alkalmaztatni.

Kelt Pesten, 1870. február hó 11-én.

A földmivelés-, ipar- és kereskedelemügyi magy. kir. ministeriumtól. *)

Levelezés.

Kolozsvár, 1870. február elején.

A tűzi- és épületfa ára egy pár év óta annyira hágott itten e hegyekből álló, havasoktól körülvelt, fával dúsan megáldott országban, hogy a bécsi és a pesti árakkal vetélkedik, és ha a piacokon mérték nélkül, szemre vett fának mennyi és minőségét tekintjük, az ottani árakat bizonyosan felülmulja.

Innen ered aztán, hogy mi, kolozsváriak, feszülten várjuk végleges eldőlését azon pernek, a mely egy néhány ezer öl álladalmi fát több év óta a havasban kötve tart és gátolja, hogy az évi részletek vágatása és leúsztatása a Szamoson folytattassék.

Innen ered az, hogy nekünk feltűnik: mikép mulasztotta el az itt, épen a lefolyt évben alakult fogyasztási-egylet arról idejekorán gondoskodni, hogy működését a téli szükséglet legelsőjével, a fával kezdje, a mely nemcsak működésének korai kezdetét, hanem tagjainak nagyszerű szaporodását is eredményezte volna.

Innen ered továbbá az is, hogy czélszerűnek vélem e lapok közönsége előtt egy könyvet megemlíteni, a mely nem csupán erdőmivelési szempontból, hanem abból is iratott: mikép kelljen okszerűen az erdő fa terményét kezelni, hogy mihamarább mentől nagyobb hasznot hajtson.

E könyv czime: „Forstliches Hilfsbuch für Schule und Praxis, von Rob. Pressler; Dresda 1869, ára 1/3 tallér.

Szentgyörgyi.

Kománfalva (Moldva) febr. 7. 1870.

Tegnap Csik-Gyimesről ide utazva, oly hideg volt, a milyenre e tájan a legöregebb emberek sem emlékeznek, reggel 8 órakor volt 27 fok, délután 3 órakor 24 fok. Én szánal utaztam és 3 órai út után egy háznál meg kellett állanom, mert kocsisom keze és lába elfagyott; a keze olyannyira, hogy a gyeplőt ki sem lehetett venni a markából, hanem a gyeplőszárazakat vágtuk el és úgy vittem be kocsisomot egy házba ápolás végett. Más ember vevén fel, tovább utaztam a havasok közt; szememmel láttam útközben két embert megfagyva, miről a faluban jelentést is tettem; bevitték őket, de a mint hallom, nem jöttek többé magukhoz. A madarak fagyva hulltak lo a légből. És ezen irtóztató hidegben délután fél 4 órakor Vassicsd és Kománfalva közt, a napnyugati részen, a havasok közül két szép szivárvány huzódott fel az égre, a melynél szebbet még nyárban sem láttam. A rendkívüli hideg kez-

*) Felkéretnek a többi hazai hirlapok t. cz. szerkesztőségei is ezen hirdetésmény közzétételére.

dődött január 30-án 15 fokon és úgy hágott naponta; ma reggel 7 órakor 22 fok és így tartott egész mostanig. Azt hiszem, hogy ezen hideg Kolozsvárt is érezhető volt; nem is annyira a roppant hidegről kívántam értesíteni, hanem arról, hogy ilyen hidegben oly szép szivárványt láttam, a mi nevezetes természeti tünemény. Később fogok a határvámnál előforduló rendetlenségekről is írni.

(Kol. Közl.)

Popini Nándor.

Gogánváralja, 1870. febr. 9.

Nagyon sajnálom, hogy a szászföldről még eddig semmi közlemény nem jött az „Erd. Gazdában“, de még Küküllőmegyéből is alig valami.

Én egy keveset, — érdemel-e vagy nem egy kis helyet — írok.

A vetéseknek megpállása ellen a patai közleményben ajánlt apró marhával való megjártatáson kívül egy más szert is tudok; mindenki tesz el télire zöldseget, veteményt, rendszeren agyagos fővénybe; ezt, mivel ilyenkor rendszeren fogyni szokott a vetemény belőle; zsákokra kell rakni és a földöngyéren elvetni. Ha nincs a pinczében, lehet minden hid alatt annyit össze kaparászni, a mennyi kell. Ez is használ.

Cselédbérré nézt: elvem lévén lehetőleg nőtlen és hajadon cselédeket tartani és azoknak inkább csak készpénzt adni, a következőt írhatom: egy bíró 50 frt o. é. — $\frac{1}{2}$ hold törökbuza vetés ő kapálja — $\frac{1}{2}$ véka kendervetés — 4 véka rozsvetés ő aratja, mosásért 2 szekér fa. Egy béres 50 frt o. é. kétpár bocskor; egy szolgáló 28—32 frt. Ennél fennebb környékünkben nem fizetnek, csak hogy nem igen lehet kapni sokat; némely helyeken még olcsóbban fizetik a cselédet.

Napszám volt a tavaly: tavaszi napszám szőlőben és egyebütt 20 kr, törökbuza első kapálás 24 kr, második 50 kr, aratás 40 kr, őszi napszám 20 kr, a munkás ételt nem kap.

Egy hold törökbuza megmivelése az idén is mint eddig — valamint egy hold buza learatása is — mindegy árban — 2 frt 66 kr, két font turó, egy font szalonna, egy $\frac{1}{2}$ kupa pálinka, két font só, — egy véka liszt.

Borzasztó sok a hernyó fészek, a napokban a szürke czinkék nagy pusztítást is tettek a tojásokban, de most eltűntek, nem tudom miért. A czinkefaj szemtelen bátorságánál fogva leghamarább kerül minden rongyos madárfogóba be és rendszeren halál a vége; — magam láttam és gyönyörködtem pedig, hogy csoportonként szállva meg egy egy fát, miként emésztették a hernyótojásokat.

Pásztóhi Dániel Lőrincz.

Cserhalomtáj, febr. 11. 1870.

Az addig folyvást tartott télletlen időjárás után január 25-én gyenge fagy s arra 26-án havazás állott be, mely őszeinket vékonyon bár, de betakarta. 27-kére viradólág kemény fagy állott be, mely keményen tartotta magát tegnapi, e hó 7. és 8-ka közti éjjel számos madár s házi szárnyasaink megfagytak s a víz 2 öles kutakban is bekörmözdött. Ma már csepeg az eszterha, szállingózik a hó, s tán a sártengerből végtelen göröngyökké vált útaink oda javulnak, hogy fahordás és trágyázás után állhatunk. A kóst arra felhágott; egy szekér széna 10—15 frt. Baromvásáraink még mind keresetlenek, a kövér sertés arra nagyon le van szállva. Beszterczen a népgazdasági iskola megvan alakulva. Erről közelebbről s időnként bővebben.

V. E.

Várva vártuk a telet, be is köszöntött, de nem volt benne köszönet. A hideg 18—23° R. között váltakozott, tetőpontját elérte, azaz legmélyebben állott a higany február 5-én, hajnalban a hőmérő — 24·5° R. mutatott.

A kinek nem volt fűtője, megfázott, főképp a mezősegi lakosok sok helyt dideregtek, azaz dideregtek volna, ha kimeretek volna bujni szerény lakukból. Cséplők, nyomtatók bokájukat összeütve, ott hagyták munkájukat, mert hideg volt, pedig épp akkor kellett volna iparkodni, akkor kellett volna verni a kévét, akkor ugrott volna a szem a kalászból, mint a kovács kalapácsa alatt a tüzes vas szikrii, de hiába hideg volt és sokkal kényelmesebb koresmák bottal üthető sűrűségű levegőjét élvezni, mint hasznot hajtó munka mellett forgolódni. A gyermekek az iskolába nem jártak, csak nem kívánhatják, hogy szegénykéek e hidegben is tanuljanak, hisz a népszámlálási iveket tekintve a lakosság alig 85,00 nem tud írni, tehát valóban kegyetlenség lenne őket ily időben arra készíteni, mit apja, anyja és semmiféle nemzetsége nem tett. A hideg beállta előtt és után pedig ismét otthon kell hogy maradjanak, — csak nem lehet kívánni, hogy térdig érő sárban mászkáljanak!

A gazdaságra visszatérve legnagyobb baj volt a fiáztató kondásokkal, vagy is inkább az apró alig született malacokkal. Mint hallom a környéken igen sok nagy és kis birtokosnak megfagytak malacjai; ügyes kezelés, de leginkább éjji ügyelet mellett nem lett volna szabad ily károknak előfordulni. Ismerek egy csikós nótát, mely így végződik, „megfizeti a ki sokat alszik“, malacz hagyó kondásnak a fiáztatás alatt főképp ily időben nem szabad elaludni, hanem nézzen utána, sétáljon a ketreczek között, gyertya kezében „vizitálja“ malaczeit és ha 400 malacza van és megfázik belőle kétszáz, rakja zsákba, tarisznyába, vigye szobájába, melegitse ha szükséges valamennyit, de malacznak, ha száraz alja és türehető alkotásúól van, megfagyni nem szabad és ha még is megtörténik, az mindenkor a kezelők és kondások ügyetlensége és talán hanyagsága is.

A malacz, ha világra jó, első teendője, anyja hasa alá bujni, csecset keresni és szopni, ha szopott, eleintén mindég az anyja hasa alatt össze bujva kap annyi meleget, hogy meg ne fagyjon, de ha a fiadzásnál nincs ott senki, ki a még nedves malacot gédelgesse, a kocza hasát ha lefeküdni nem akar vakargassa, akkor bizony 24 fokos hidegben a malacz hátán megfagy a nyálka és vele a malacz is, a félelevenek pedig megfázva nyikácsolnak, tátognak, mire a kocza ösztönszerű szeretetet és féltékenységet mutatva forgolódik, felkel, lefekszik és a kis tehetetleneket megnyomja, — akkor aztán, ha néhány nap múlva enyhősebb idő áll be és nincs malacz, hiába mondogatjuk, hogy: hideg volt.

Február 12-ke óta ismét beállott a szokott tél, mert az alig két hétig tartó hideget csak vendégtélnek tekintem; a földfagya kiment, a sár iszonyu, az eső három nap óta esik: tehát ismét itt a tél feneketlen útával s ha hamarjába kívánni kellene valamit, igen szerény volnék és egy kikavicsozott utat kérnék a Mezősegen keresztül.

Ébner Sándor, gazdatiszt.

Déva, 1870. febr. 22.

Az „Erd. Gazda“ 2-ik száma lapszemléjében kijött azon felszólítást, hogy észszerű lenne vidékenként a gazdasági folyamokat érdeklőleg, ha a tisztelt levelezők részletes értesi-

téseket tennének: nagyon pártolom; ebből kiindulva január-február havában a következők történtek itten.

Az újév nagyon lágy és esős idővel köszöntött bé és ugy is tartott egész január 25-ig, a mely idő alatt a folytonosan tartó esőzés a téli időszakokban tenni szokott trágyázás és fahordást annyira megszorította, hogy igavonó marháinkat csak nem ingyen kellett tartanunk, s még hozzá azon baj is felmerült, hogy a tavaszi lágy idővel szalma takarmányunkat is csak prédáltattuk; mindezek mellett még azon nyomorúság is ért, hogy január 12-én a midőn költségesen haszon nélkül tartott marháinkat a dévai országos vásárra a hová azelőtt két nappal már kihajtvá voltak — a harmadik nap épen a mikor a magyarhoni vásárlók megjöttek volna s talán eladhattuk volna marháinkat, a megyei közigazgatás csendőrökkel széllyel osztalva vásárunkat — Hátszeg vidéke némely havasi községeiben kiűtött marhavész miatt. Nem akarjuk azt hinni, hogy az érelyes megyei kormány a megyében lévő marhavészt, a mi mint beszélük ezelőtt hetek-hónapokkal ütött ki, épen a két napon már megtartott vásár után eső harmadnapon tudta meg, — valószínű, hogy referense asztalfiába feledte referadáját — vagy pedig fitogtatni akarta mindenhatóságát, hogy csak egy szavával bolonddá tud tenni egy egész országrészt; — mit bánja, hogy az a magyarországi vásárló bár mennyit is költött haszatlan? hisz ő primáján kapja fizetését, a mely jutalmazza hanyagságát; nem ügyel egyébre, csak hogy a felsőbb rendeletek, ha mindjárt elévülve is, csak teljesíttessenek. Bizony nehéz dolga van egy szegény gazdának — ha az elemi csapásokon kívül — kebeléből választott tisztviselői által is sanyargattatik; bár eljönne azon idő, hogy elmondhassuk: választott tisztviselőink olyanok, a kik a népért tisztviselők, nem pedig...

Január 25-től február 12-ig 23 foku hideg is volt, vetéseinkre szerencse, hogy a nagy hideg beállta előtt jót havazott, s így a vetések fedve voltak — február 12-én innen lágy idő lett, most már ujjal esős — egy szóval telünk merőben rossz minden tekintetben, a juhok is otthon de rosszul teleltek, mert a szénás helyeken sok víz feküdt.

A cselédbérek: egy béres kap 50 frt o. é. készpénzt — 3 nagy véka gabonát havanként — lakást — hozzá kis kertet — 3 rövid öl fát — egy szekér törökbuza helyet — naponként félfertály pálinkát — ha pénzzé számítjuk, minden dolgozó napért fizetünk legalább 60—65 krt.

R. I.

Nagy-Almás, február 22. 1870.

A vidéki tudósítások telvél panaszokkal a rossz ősz, rossz tél s másfélék ellen. S csakugyan bajos esztendő volt az 1869-ki; mert a mellett, hogy a gazdának az elemekkel kellett sokszor küzdenie, azonkívül, különösen az épülő vasúthoz közel fekvő vidéknek a munkás kéz hiánya nagy gondot, költséget és hátramaradást okozott. Községünkben az előbbeni években a rendes napszám az évszaka szerint 20—40 kr közt változott, a múlt nyáron azonban 1 frtért sem lehetett kapni elegendő számmal napszámot. Az aratás ideje közeledvén s aratókat a kívánt mennyiségben nem kaphatván, az uradalom egy Samuelson-féle aratógépet önlérakó szerkezettel vett, ez ugyan az aratási munkát némileg elősegítette. A gép tiszta munkát tett, rendes markot rak, s még a megdült búzában is kielégítőleg dolgozott, egy nap folytonosan dolgozva 100—120 kalongyát levág, húzására négy ökör kívántatik.

Múlt évi aratásunk eredménye következő: tisztabuza korai vetés rossz, későbbi vetés, valamint a rozs is az 1868. évi terméshez hasonló; árpa már 5 év oltá, bár földje mivélésére

a legnagyobb gond fordított, csak középszerű termést adott, vettett kétféle árpa, jeruzsalmi és Chevallier árpa. A zab, ha aratáskor esős idő bé nem áll, gazdagon fizetett volna, de forgatása s szárítása által sok szem kipergett; a repce, mely még januarius hóban jó termést ígért, márczius hó alatt jobbra kiveszett, s a még megmaradt részt a ragya annyira tönkre tette, hogy lekasálva csak alomnak volt használható. Tengeri kielégítő termést adott. — Természetes rétek, valamint a lóher és luczernaföldek jól fizettek. Répa bőven termett, csak a kiszedése sok bajjal járt, mert a hó alól kellett kiszedni. Egy része rakásba rakatott a nélkül, hogy beföldeltetett volna, csak 1 $\frac{1}{2}$ láb vastagságra szalmával betakartatott, s eddig már a hizó ökrökkel, sertésekkel és fejős tehenekkel fel is étettett; nagyobb része körülbelől 1300 mázsa az arra czélra kiásott 16° hosszú 1° széles és 4' mély gödörbe apróra felvágatott, törekkel s földdel béveretett, s mint egy bésavanyított, s most a hizó ökrökkel étettetik; mily különböző a marha természete vagy izlése is, kitetszik abból, hogy a hizalásra felállított 25 darab ökröből, 3 darab ezen savanyított répát nem kedveli, s koplalással sem volt rávehető, hogy azt egyék; miért e három különbözik, midőn a többi ökör répát kap, széna, szecsának vágva s árpa darával elegyítve adatik, az 1868-ki bortermeésnek múlt évben csak negyed része lett, de a mi lett, az jó. A gyümölcsöt részint a fagy, részint a hernyó semmivé tette.

Ősz beálltával a többi bajokhoz csatlakozott a szarvasmarhák száj és körömfájása, s a mikor legjobban kellett volna vetés alá szántani, az iga erőnek $\frac{1}{3}$ alig lehetett használni; melynek következtében a vetéssel is elmaradtunk; tavaszi vetés alá szántani, a mint azt évenként szoktuk tenni, éppen nem lehetett.

A vetések ősszel sok eső járván s lágy idő lévén, szépen kikelték. A repce állása eddig jó. Folyó hó elein a lágy idő hirtelen változott, s a hideg 23° hágott. Sertéseink egy része akkor fiadzván, a gyenge malaczkából, minden gondoskodás daczára, több száznál, a hideg következtében eldögölt. A juhok, valamint a szarvasmarhák állapota kielégítő.

Az „Erdélyi Gazda“ 2-ik számában Kolozsvár vidékéről egy t. tudósító panaszt emelt a hörcsög és egerek sokasága, s az általok okozott tetemes károk miatt; s felszólítást intéz, ezen kártékony állatok kipusztítására czélzó eszközök közlésére. A hörcsög hasonló kárt teszen, mint az ürge, hasonló üregekben laknak, s a víznek mind a kettő ellensege; s így véleményem szerint kiirtása vagy legalább megriktitása azon módon történhetnék, mint az ürgéké. — Magyarország némely vidékein néha az ürge is nagyon elszaporodik, s a vetésekben nagy kárt teszen. Ott láttam egy két uradalom mi módot használni ezen állatok pusztítására. Alkura lépnek több 9—10 éves gyermekekkel, ezeknek bizonyos díjt minden beadott ürgéért ígervén. A gyermekek vízfordó edényekkel ellátva mennek a mezőre, őket egy yizzel telt hordókkal megrakott szekér követi. Kiérvén a mezőre, a fiuk az ürge lyukak felkeresésére indulnak s megtalálva, vizet töltenek belé; az ürge néha már 2—3 csupor viz betöltése után kénytelen kibujni, s a gyermekek által agyonveretik; az így kiöntött ürgék száma százakra ment. Ezen az ürgék ellen indított irtó háborút a hörcsög ellen is lehetne alkalmazni. Ha a tér, a melyen tanyáznak sok gazdát, akkor vagy közkölségen lehetne ezt végrehajtani, vagy minden egyes gazda a maga területén iparkodjék e hivatlan vendégeket pusztítani. A hörcsög bőre, mely bállásra használható, a költségek egy részét fedezi. Walter I.ajos.

Melléklet az „Erdélyi Gazda“ 4-dik számához.

Egerpatak febr. 22 1870.

T. Szerkesztőség! azt tartja a közmondás: „nem eszi meg a farkas a telet“ úgy is van, januar hó 24-től fogva, jelen hó 12-ig oly kemény hideg telünk vala, a milyen rég nem volt; kutaink anynyira befagytak, hogy reggelenként rudakkal kellett a jeget bérontani; sok malacz, a mint a világra jött, megfagyott; sőt a hideg iránt érzékenyebb állataink közül is több darab elpusztult; hát a pinczéink és vermeinkben menynyi gyökemű ment kárba. Nem lehet csodálkozni, ha itt ott emberélet is esett áldozatul, mivel a hideg állandó tartama egy télen ritkán nyult ily hosszúra; mindazonáltal barmaink a hideget jól kiállották — a mult nyári és őszi kövér legelőn meghizva, könnyen teleltek; a vetéseken is jó hótakaró levén, eddigelé a hideg által nem igen sanyargattattak meg.

Hanem a milyen tartós volt a hideg, épp oly tartós a rákövetkezett lanya idő, szép tavaszi-forma napok kezdettek járnai, a hó a hegyekről és térségekről eltakarodott; az erdőn is megindult, sőt a föld fagyja kezdett felengedni; benn a faluban a kertek körül karózással is láttam egyéneket foglalkozni; ha így tart az idő, a tavaszvetéshez rövid időn hozzá kezdhetünk. Nálunk különben a tél hosszúra szokott nyulni, nem csodálkozunk, ha aprilis elején foghatunk is a vetéshez, vetünk azonban igen gyakran martius közepén is, a mint az időjárás engedi.

A szénát nagyon keresik nálunk; takarmány a mult évben általán kevés lett s az is gyenge, kevés táperővel bír, azért a jó széna szekerét megveszik 15—20 frtal.

A szarvasmarháának még állandó jó ára van; a nagyborosnyói országos vásáron e hó 16-án láttam egy pár szép jármás ökröt 312 frton eladni, egy pár közepes ökröt meg lehetett 210—220 frtal venni, a ló árra is a szarvasmarháával párhuzamban van.

Márk István.

Maros-Vásárhely, 1870. febr. 23.

Rövid ideig itt is rendkívül hideg volt, a mult hónap végén s a jelennek elején. A fa hallatlan drága; 1 öl vámfa (a város végein eladó fát hozó szekerektől szedett darabokból gyűl, többnyire bikkfa) 27 uj frt, de így sem lehet kapni; egy jobbszeker fa a piacon 10 frt, 4—5 frtosnál még az 1 lovas szekér fája sem olcsóbb. Egy székely a napokban szekér fáját hasábonként 40 krjával adta el s 16 frtot kapott belőle. Mi lesz ebből? hogyan élünk meg, ha 1 évre a háztartáshoz csak fáért 150—200 frtot kell kiadnunk. Ezen év elejétől kezdve itt a város megadóztatta a szeszfogyasztást; a jövedelemből első sorban honvéd laktanyát és színházat akar építeni; némelyek, természetesen főleg a szeszgyárosok ellenszenvel vannak iránta; B. ismeretes szeszgyáros és érdemkeresztes polgártárs nagyban törekszik megbuktatására. Viszontlátásig!

—i.

Pata, február 24. 1870.

Tisztelt szerkesztő ur! Az „Erd. Gazda“ 2-ik számában két tudósító gazda-társam nyilatkozatára teszek egy kis megjegyzést, a mennyiben nézeteim attól némileg eltérnek.

1-ször A kolozsmegyei felsőkerületbeli levelező urnak:

Hány hold birtok az, a mit ez után napszamosok helyett, béresekkel fog műveltetni, és megdolgoztatni? mennyi volt az eddigi béresek száma? az ígás fogat? s mennyi a jelenben fogalott béresek száma? Mert, hogyha eddig a béresek számát,

napszamosok pótolták, s bár 2—3 bérese nem volt, az szegény gazdaság lehetett, kivált ha birtokából részében nem műveltetett; 123 ft 40 kr. egy béres-fizetésnek nagyon sok, s ha sok cselédje van, ily fizetéssel bizonyosan könnyen elteheti a jövedelmet; a sok cseléd férge a jószágnak. Hogy fogja továbbá levelező megműveltetni a maga idejében a birtokot? mert mikor a tavaszi vetése be van végezve, akkor kezdődik a kapálás, ugarlás, kaszálás; és még be sem végződött, el jött az aratás, szénahordás. Hogy osztja el ily körülmények közt ugy, a béresek, hogy minden a maga idejében történhessék? Vagy az ekének, vagy a kézimunkának, de egyik, vagy másiknak állani kell, még pedig kárral; mit napszamosok, és kellő béresekkel, véghez lehet vitetni, de csak cseléddel soha. Ezen gazdálkodási forma nem jövedelmező. Fel kell szerelni a jószágot, de nem cseléd-szaporitással; befektetés az alap: erre kell igyekezni, hogy mi módon? a jövő számban teszek említést a szerkesztő ur engedelmével. (Szívesen fogadjuk. Szerk.)

2-or Ó-Szilvársra Albert Lajos urnak: A trágya felfogására fordított fáradsága különös figyelmet nem érdemel, mert ahhoz sok polyva kell, s annyi nem is lehet, hogy csak 10 holdas földet is be tudjon borítani, éppen a víz felfogása végett; hát még nagyobb helyet hogy lehessen?

A vas alju jármot ne dicsérje oly nagyra, csak egyszer kezdje használni, s azután ajánlja követésre. Hogy rudfőt vasból készítsenek, ez már lehet jó, a maga helyén, de a járom al részét vasból, s éppen Sparing vasból, nem tartom célravezetőnek, sőt káros: mert a jármos ökör éppen úgy tart az álcsonntal, mint a szarvhatuljával. A sokat használt ökör, főként hegyes fekvésű tájékon, a vas alju járomban tartós nem lehet, mert állá mindig dagadt és véres leend; semmiképen nem célszerű az az eszköz, sem a huzás, sem a tartásnál. A hám bőrből készül, mégis ha durva, és kemény, a szügyet, hátat és farat feltöri; hát még a vas hogyne okozna sérülést, és dagadatot. Próbált eszköz az ökörnél a fa szerkezetű járom, melynek a pálczája lehet vas, de egyéb része legyen fa — különösen az alfa; a járomfő is legyen fa, még pedig juharka. — Mindig kipróbált tárgyat kell ajánlani; a levelező ur jármát, mint tudósításából ki lehet venni, csak most készíté el; még nem is vehette használatba, s már is dicséri és ajánlja követését. A napot csak lementé után lehet megdicsérni.

Február hava rendkívül kemény hideggel kezdette, s a hol a koczák ezen tájban malacoztak, nagyon sok malacz, a legnagyobb felügyelet mellett is elpusztult. Febr. hó 22—23 napjai rendkívül zivatarosok voltak, a sertés ólakat, juh-aklokot, bárányoztató helyeket, a legkisebb nyilasokon át is egészen befutta hóval, juhaim most bárányozva, gondos felügyelet mellett is a bárány pusztul. A sár oly nagy, hogy gyepon se lehet a sertéseket étetni. A takarmány nagyon megapadt, s nagyon sok vevő jár, de nem lehet drágán is kapni eladó szénát. A szalma ára ott áll, a hol más években a szénát fizették. Gabonát piacra vinni, a hol csinált út nincs, lehetetlen. Az adó executio legnagyobb mértékben foly, nincs irgalom annak, a ki tartozik. A marha ára szörnyű módra lecsent, senki vevője nincs; így hogy lehessen pénzt keresni az adó fizetésre.

Seres István.

Aranyosszék, 1870. febr. 24.

Telünknek a természet rendes útja szerint csak nem vége volna. Visszatekintve az elmúlt téli napokra, a rendkívüli

időjárás miatt, vajmi kevés vigasztalót találunk gazdáinkra való nézt; nevezetesen a lucskos időben állataink a takarmányt vesztegették; trágya hordásunk a rossz utak miatt immel-ámmal, sok helyt sehogy sem folyhatott; a január és februári rendkívüli hidegnek sok bárány, annál több malacz lett áldozata; beszélnek, hogy egy marosmenti birtokosnak 300 malacza fagyott volna meg. Bár csak tavaszunk jobb lenne!

Örömlükre szolgál, hogy egyik erdélyi képviselőnek eszébe jutott valahára az igazságügyminiszter urat az erdélyi részek tagosítása tárgyában interpellálni.

Egy aranyos szék birtokos.

Lapszemle.

A „Gazdasági Lapok“ után adjuk az orsz. magy. gazdasági egyesület újabb közérdekű működésének ismertetését:

Az orsz. m. gazdasági egyesület f. év jan. 29-én tartott igazg. választmányi ülésében a számvizsgáló bizottság jelentése szerint a múlt 1869. évben az egyesület folyó bevétele 25,388 frt 94 kr, s kiadása 25,133 frt 41 kr volt; letéti pénztárában pedig a befizetett alapítványi tőkék, istván-telki felszerelési pénzek, gr. Károlyi Lajos gazd. tanintézetre tett alapítványa, s egyéb apróbb letéteményekből, értékpapirokban és takarékpénztári könyvekben 92,692 frt 32 kr fekszik. A múlt évi számadás mind a bevételi, mind a kiadási tételekre nézve számilag és minőségileg helyesnek és pontosan vezetettnek találtatott. Az egyesület f. 1870. évi költségvetése: 176,333 frt alapítványi tőke egy évi folyó kamatai és 379 évdíjas tag egy évi folyó évdíjából, a köztelek, budai birtok, s egyéb egyesületi vagyon jövedelméből a bevétel 24,243 frt 64 1/2 kr-ra, s a kiadás 19,141 frt 50 kr-ra van előirányozva, tehát 5102 frt 14 1/2 kr felesleg mutatkozik. Ezen fölül van még az 1870-ik évre tisztán átírt 20,511 frt 20 1/2 kr, összesen alapítványi kamat és évdíj-hátralék, mire nézve az igazg. választmány szükségesnek látja, hogy az egyesületi tagok a folyó alapítványi kamatok és évdíjak pontos lefizetésére a közgyűlésből figyelmeztessenek, a hátralékok szigorú behajtására pedig az egyesületi ügyvéd újból utasítsák, s a behajtás könnyítése végett a vidéken helybeli ügyvédek lesznek felkérendők. A számvizsgáló bizottságnak az egyesület érdekében s vagyona gyarapítása tekintetéből tett javaslatait az igazg. választmány általában helyeslé, nevezetesen a köztelek belső csinosisát, s a gazdasági muzeum számára a helyiségek elkészítését, s a vízvezeték behozatalát a köztelekre elrendelte; továbbá azon okból, hogy miután az egyesületnek a köztelki részvények sorshuzás útján eszközöndő beváltásán kívül, a pesti takarékpénztárnál 18,000 frt tartozása van, mely tartozás a köztelek építéséből származott s még 1848-dik évről maradt fel; s miután a befizetett egyesületi alapítványokból különféle értékpapirokban mintegy 25,000 frt fekszik, mely értékpapirok részben kamatoznak ugyan, de semmi esetre sem annyit, mennyit a takarékpénztárnak fizetni kell: az igazg. választmány is czélszerűnek látja, ezen értékpapírokat elárúsítani, s az egyesület pénztári tartozását törleszteni. Ezen összeg erejéig befizetett alapítványok aztán a köztelekre lennének beruházva; hogy pedig az ilykép az egyesület ingatlan vagyona fektetett, tehát az értékpapiroknál biztonságban elhelyeztet alapítványi tőkék, névszerint evidentiában tartva, az egyesület folyó költségeinek fedezésére a kellő 5%-tel kamatozzanak is, az igazg. választmány szintén kívánatosnak látja: a köztelket jövedelmezővé tenni.

A köztelek házhely- és épület-értékében most is körülbelül 150,000 frtot képvisel, de jelen állapotában e tőkének alig hozza be 2 1/2%-jét, holott czélszerűen kiépítve az egyesület jelentékeny jövedelmi forrását képezhetné. Az igazg. választmány annál fogva részletes terv és javaslat kidolgozására a számvizsgáló bizottságot az elnökséggel együtt kiküldötte, s annak keresztülvitelére a közgyűlés jóváhagyását felkéri.

A közgyűlés napja f. év febr. 13-ára tűzött ki, délelőtti 11 órára; e közgyűlésen fog az elnökség s az igazg. választmány a következő 6 évi cycusra újból megválasztatni, az igazg. választmányi tagok száma 60-ra emeltetik s az alapszabályok revidéaltatnak.

(Folytatjuk).

Egyveleg.

* Kolozsvár népességéről előleges, bár még nem teljesen megállapított egybeszámítás szerint következő adatok jutottak hozzánk: Belváros népösszeg 7643, jelenlévő 7503, férfi 4057, nő 3446, idegen 2877, R. cath. 3310, Ref. 2385, Külváros népösszeg 17489, jelenlévő 17313, férfi 8171, nő 9142, idegen 2013, R. cath. 6502, Ref. 6964, Összeg 25132, jelenlévő 24816, férfi 12228, nő 12588, idegen 4890, R. cath. 9812, Ref. 9349. Összes népesség 24816, ebből az idegenek 4890. levonván: valódi népesség 19926. Távollévők/külvárosban 176. belvárosban 140, összesen 316.

* Az 1 és 5 frt. bankjegy alaku (vörös) államjegyek beváltás végett elfogadhatása valamennyi közpénztárnál az 1866-dik évi aug. hó 25-én kelt törvény értelmében, 1869. évi dec. hó végével megszűnvn, a bécsi cs. kir. közös pénzügyminiszteriummal egyetértésben megengedett, hogy ezen még igen gyakran a forgalomban előforduló pénzjegyek a budai m. kir. központi állampénztárnál és a magyar kir. pénzügyi igazgatóságok székhelyein lévő adóhivataloknál beváltás végett további rendeletig elfogadtassanak.

* Tiszta magyar faj gulya fog felállíttatni a gödöllői korona uradalomhoz tartozó Babaton; melyhez a tenyészanyagot a mezőhegyesi uradalomban létező Csáky és, Almásy-féle eredeti magyar faj marhából azon feltétel alatt adja a földm. m. k. miniszterium, hogy idővel a babati gulya kiegészítésére nem szükséges s eladásra szánt sarjak csakis tenyész-tőknek, vagy ha ezek a vételre nem ajánlkoznak, a mezőhegyesi gazdaságnak adassanak el.

* A takarmány füllesztés egyik legtermészetesebb és közönséges módja az, midőn 1/3 sarjut s 2/3 buza, vagy rozsszalma szeckát sóvízzel nedvesítünk meg (6 font szeckára félkupa víz, 1 db. 9—10 mázsás marhára 5—6 lat só), s ezt aprított takarmányrépával összekeverjük. Most egy edénybe jól lenyomkodjuk, s rá szalmát s erre deszkát teszünk. Lanya időben egy nap alatt a takarmány 30—40° meleg lesz, miáltal kellőleg megpuhul; hidegebb időben azonban 2 napig is kell az edényben hagyni. Ha az eljárás tisztán és figyelmesen történik, a takarmány nem penészedik meg; a marha jó ízűen mind megemészti és jól épül tőle. Hogy mindég elegendő készletünk legyen, több rendbeli edényre van szükségünk.

* A szállótörköly, mint takarmánypótlék. A Rajna mellett sok helyen már régóta szállótörkölyt adnak az ökröknek télen által. A marha nagyon könnyen hozzá szokik, sőt

savanyu, kissé fanyar íze miatt, utoljára örömet eszi, s mellette jól érzi magát, izmai kemények, szőre pedig sima. A teheneeknek azonban ártalmas annyiban, minthogy a tejet meg-savanyítja, s rövid időn elapasztja.

* Szénapogácsa lovak számára Franciaországban újabb időben nagyban készítették. E célra a széna és szalma lehetőleg finomra vágatják, s darált zabbal, vagy gabonával összekeverik, aztán kendermag főzetet öntenek rá és jól össze-gyurják. Az így nyert pépből hosszú, vékony pogácsákat préselnek; melyek jó és egészséges tápot nyújtanak.

* A kólika egyszerű gyógyszere. A beteg lónak egy üveg erős fekete kávé, 4 latból főzve, s közébe egy pohárka mennél erősebb pálinkát keverve, kell beadni.

* Az 1869-ik évi bortermést Magyarországon — ámbár az előbbi évbeliakkal egy sorba nem is lehet helyezni — mégis középszerűnek mondhatjuk. Minőségre nézve pedig az előbbi évek termését felülmulja; mert ámbár kevesebb benne a cukor, de másfelől kisebb a víztartalom is, mi különösen a kivitelnél sok kellemetlenséget szüntet meg.

Az időjárás kedvezőbb volt az erjedésre, s ezért a must sokkal jobban kifort az idén, s így a veres bornak szebb színe leend, mint volt tavaly. (G. K.)

* A dohány egyed árság által Anglia egy év alatt 75 millió frank jövedelmet élvez. Franciaország pedig 190 milliót. Angliában a dohánytermelés el van tiltva, s így a fentebbi jövedelmet a külföldről bevitt dohány-vám után nyeri; Franciaországban az állam veszi és árulja azt, s így jut az említett jövedelemhez. Schweiczbán szintén dolgoznak a dohány-adó behozatalán, mint a melynek tárgya csak fényüzési czikk, s amellett nagyon kelendő.

* Hogy az erdők az éghajlati viszonyokra mily befolyással látszanak lenni, arra példát szolgáltat Ballarat vidéke Ausztráliában. Mióta itt az erdőirtást nagyban üzik, 1863-tól egészen 1868-ig, az évenkénti esőmennyiség rendes mértékben 57²⁷''-nyiről 14²³''-ra apadt. A kormány ennél fogva az államerdőségek részére felügyelőt nevezett ki, kinek feladata abban áll, hogy az államerdőségek meg gondolatlan pusztítását akadályozza; egyszersmind pedig új erdők ültetését rendelte el.

* A vasutak befolyása az időjárásra szembe-tűnőleg észlelhető Amerikában, hol ez előtt 4—5 évvel szárazságban szenvedő tartományokban, mind több-több eső mutatkozik. Ennek oka az, hogy a vasutak körül azonnal élet, cultura, kiterjedt gazdaságok, építkezések, vízvezetések, helyiségek sat. keletkeznek, melyek mind jótékony befolyással vannak az időjárásra. (G. L.)

* Szines ábla kővegek szélszerűen alkalmaztattak Angliában a forró napsugarak ártalmas befolyása ellen. Legjobbnek találták a zöldes halványsárga színű üveget; mely szint a rézleg (rézrozsda) kölesönzi az üvegnek.

* Az emésztési idő az alábbi ételnemeknél a következő: a rizs, leves; vízben főtt árpa és buza 2¹/₂, sós vízben főtt paszuly 1¹/₂, fuszujka leves 3, sültmarhahús, fris buza kenyér, olvasztott vaj, régi sajt 3¹/₂, kenyér és fűzelék leve 4, besózott marhahús főve, csontleves, vízben főtt káposzta 4¹/₂, a főtt marhahúsir és inak 5¹/₂ órát igényelnek, hogy az ember gyomrában tökéletesen megemésztessenek.

* Porosz-Szléziában a katona ujonczok a legújabb királyi rendelet szerint a hadseregbe lépésük előtt megméretnek. A kormány ugyanis tudni akarja, vajjon a három szolgálati év

folyása alatt a katonák sulyban nyernek-e? Említett idő lefolyta után a katonák ismét megméretnek, s a sulyok összehasonlíttatnak.

* A póczegerek ellen sikeres szernek tartják, hogy porrátört és kiégetett gipszet egyenlő mennyiségű száraz buzaliszttal keverjünk össze és ánizs-olajjal szagosítsuk meg. A keveréket száraz pléh, vagy cserépedényben kell tartani, s belőle alkalmoszerűleg tetszés szerint teszünk egy cseréptányérba oly helyre, hol az egerek járnak; s egyuttal gondoskodunk vízről is. E keverék az egerek gyomrában megemészthetlen lepényt képez; mely őket elpusztítja.

* Cséplőgép 229,000 használtatott a legújabb kimutatások szerint az egyesült-államokban. (K. H.)

* A londoni „Times“ óriáslap oly gép segítségével nyomatik, mely egy óra lefolyása alatt 9—11,000, mindkét oldalán telt újságlap-példányt képes előállítani. Ezen most fölállított gép nem igényel több mint 2 ifju segélyét. Az eddigi gép hason mennyiségű lap előállítására 18 ember segélyét kívánta.

* Mennyibe került a suez vendégség? A suez kanális megnyitási ünnepe az egyiptomi alkirálynak 33 millió frankjába került. Ebből a koronás fejedelmek és főhercegekre esik 27 millió, s a többi vendégekre 6 millió. Vendégek pedig összesen 1143-man voltak meghíva, s így minden egyes vendége 5250 frankjába került. Ehez nem számítva az ajándékokat, melyekhez hasonlókat még keleti fejedelem nem tett.

Időjárás.

Február hó második felében általában enyhe és esős idő járt. 16-án délnyugati széllel egész napon eső permetezett, mely alatt a légmérséklet + 1 R. foknyi meleget mutatott. 17-én reggel köd képződött, mely déltájt eltűnővén hópelyhek szállingóztak. 18-án és 19-én reggelenként ködös, délután borult, + 2 R. foknyi meleg, estvéként esős idő. 20-án reggel kevés eső, délben borult, enyhe idő, estve a délkeleti szél nyugatira fordulván, 21-én a légmérséklet a fagypontra szállott, mire az esőzés havazássá változott. 22-én reggel köd, 1 R. foknyi hideggel, a légszűrő állása déltájt rendkívül leesett, melyre sűrű havazás következett, estvére kelve esős éjszaknyugati szél támadt, mely 23-án éjszakra változván egész délutánig folyvást tartott, estvefelé az ég tisztán kiderülvén, 24-én reggelre a hőmérő a fagyponton alól: 8 és 1¹/₂ R. fokot jelzett, délután azonban nyugati széllel ismét borulni kezdett, enyhe idővel. 25-én reggel nyugati szél lengése mellett borult, + 1¹/₂ R. foknyi meleg idő. 26-án borult, este felé esni kezd s késő éjszakáig tart a sűrű eső, mely nagy olvadást okozott s a hó nagy részét elvitte. 27 és 28-án déltájt napfényes tavaszi idő 8—9° R. meleggel.

A légszűrő állása 0 fok hőmérsékletre szállitva 16-tól 22-ig folyvást csökkent: 324.61—312.18 par. von. 22-től 24-ig újra emelkedett: 323.51 par. von. E hó lefolytában a légszűrő legnagyobb és legkisebb állása között a különbség igen jelentékeny vala, úgy mint: 16.98 par. von. Derült nap volt: 5, borongós: 8, borult: 15. Az összes csapadék: 10 par. von. tett.

A túrlalgó szél e hó másik felében a dk. volt, mely 5-ször ny-ra, 3-szor é-ra változott.

Piaczi árak.

Hétivásár Kolozsvárt febr. 21. és 24. 1870. (Az árak nagyvéka után): tisztabuza (tavasz) 2 frt; (őszi) 2 frt 10—20 kr; elegyes 1 frt 50—70 kr; rozs 1 frt; árpa 70—75 kr; zab 65—70 kr; törökbuza 95 kr 1 frt; pityóka 35 kr; fuszujka 1 frt; 1 pujka 1 frt 50—80 kr; 2 hizott lud 2 frt 30 kr; 1 tyuk 35—40 kr; 1 récze 50—60 kr; 1 font turó 32—36 kr; szalonna 35—40 kr; 1 szekér fa 4—7 frt. 1 mázsa széna 1 frt 20—30 kr; szalma 35—45 kr.

Maros-Vásárhelytt, 1870. február 3-kán tartott közepes hetivásáron a piaci árak mindamelllett, hogy a lanya időt egyszerre 22 foku hideg váltotta fel, az árak kevés változást mutattak. Tisztabuza, reggel nagyon kevés, 10 óra felé sok érkezett, 1 ft 40 kr. Gyengébb fajtájú, keveset üszögös, 1 ft 20 kr. Elegybuza, vagy kétszeres, jó kenyérnek való 85 kr. Rozs, nem volt rendkívül sok, ára mégis esett, 70 kr. Törökbuza nagyon sok volt, reggel drágább, 10 órakor 52 kr. Árpát is lehetett kapni summáson 50 kr. Zab nagyon sok volt, reggel valamivel drágább, később 38 kr. Alakor, ma nagyon kevés volt 30 kr. Lenmag, már kezd árultatni, eddig nem igen volt, 1 ft 20 kr. Kendermag kevés volt 85 kr. Bükkönymag kapható volt, tiszta 50 kr. Fuszujka nagyon sok, nem szemelt 50 kr. Egy rüdeg liba 85 kr. Egy hizott liba 1 ft 50 kr. Egy szép kakas pujka 2 ft 50 kr. Egy pár tojó pujka 3 ft. Egy szép kappan 50 kr. A tojás már valamivel drágult, 8 darab 10 kr. Egy kupa jó téjfel 50 kr. Egy szekér száraz tűzifa, hallatlan drága 8 ft. Egy öl száraz búkfa 25 ft. Egy szekér selyei szén 10 ft. Egy szekér jó széna 12 ft. Egy szekér törökbuza kórédig nem is igen volt eladható 2 ft. A szesznek foka a gyárosoktól véve $7\frac{1}{2}$. A pálinkának kupája 17 foksoknak 24 kr.

Maros-Vásárhelyt, 1870. február 17-diki hetivásáron jegyzett piaci árak; a nagy hideg után a nagy olvadás okozta sár megint járhatatlaná tette az utakat, a vásár közepes. Kisvékával számítva: Tisztabuza, volt kapható elég 1 ft 40 kr; tiszta, tavaszi 1 ft; jó elegy, vagy kétszeres 90 kr; rozs, változó áron, legtöbb adatott el 65 kr; törökbuza ára nem igen változik 52 kr; árpa kevés volt 55 kr; zab, igen sok ára nem száll 40 kr; alakor kevés, nem is igen kellendő 32 kr; kendermag még kevés vagy 50 kr; lenmag keresett czikk, el szállításra veszik 1 ft; bükköny tisztán 50 kr; egy kisvéka pityóka magnak való, nagyon jó (Keresztes Sándornál) 70 kr; egy véka murek 30 kr; egy csomó petrezselyem 2 kr; egy czeller közepes 4 kr; egy koszu hagyma 8 kr; egy kupa bival tej 20 kr; egy kupa tehén tej 12 kr; egy font marhahús 18 kr; egy font mellesztett sertéshús 16 kr; egy hizott liba a legszebb 2 ft 80 kr; egy öl száraz búkfa hosszu öl 27 ft; egy szekér száraz búkfa 6 ft; egy szekér selyei szén 14 ft; egy szekér jó széna 12 frt.

S z ö l l ő s i S á m u e l .

Marosvásárhelyt február 24-diki hetivásár a gyengébbek közötti volt; az árak mégis kevés változással a régiek kisvékával számítva. Tiszta buza, sok volt és szép fajta 1 ft 40 kr. Elegyes is sok volt 85 kr. Rozs is sok 70 kr. Törökbuza közepes mennyiségben 54 kr. Árpát keveset hoztak 50 kr.

Alakor szintén kevés 32 kr. Zab kevés 41 kr. Kender mag 90 kr. Lenmag 1 ft. Bükköny vegyítve 47 kr. Bükköny tisztán 60 kr. Marhahús fontja 18 kr. Sertéshús fontja 16 kr. Egy fekete bárány, közepes, sok van 2 ft 50 kr. Egy tojó pujka 1 ft. Egy pár őszi csirke 80 kr. Egy hizott liba 2 fr. 50 kr. Egy verő malacz, a bálókra szedik 2 ft. Egy nyul 80 kr. Egy tojás 2 kr. Egy szekér jó széna 12 fr. Egy szekerecske zabszalma 3 ft. Egy szekér száraz búkfa, 5 szekérrel volt csak 6 ft 50 kr. Egy hosszu öl száraz búkfa 27 ft.

S z ö l l ő s i S á m u e l .

D é v á n , február 19-én a piaci árak voltak: Tisztabuza, nagyvéka 2 frt 10—20 kr; kétszeres 1 frt 50—60 kr; rozs 1 frt 10—20 kr; törökbuza 90 kr; fuszujka fehér 1 frt 30—40 kr; krumpli 60 kr; zab 60—70 kr; egy font hus 18 kr; egy font szalonna 40 kr; egy kupa zsir 80 kr; egy hosszu öl fa 8 frt; hozatal 6 frt; egy szekér fa, mit faluról béhozni 3 frt 20—4 frt, hat szekér alig tesz egy ölet.

A S. S z e n t g y ö r g y i hetivásáron febr. 22. elkelt gabona (egy köből 4 erdélyi véka, egy véka, 16 kupa) buzának köble a minő: 6—7 frt, rozsnak köble 3 ft. 60 kr. törökbuza 3 ft 10 kr. elegyárpa 3 ft 20 kr. zab 2 ft 80 kr. marhahús fontja 16 kr.

M á r k I .

D o b o k a m e g y e takarmánynemeinek áráról 1869 december havára első hivatalos közlemény gyanánt következő kimutatást vettük: Zab mérője 1 ft. 24 kr. Széna mázsája 1 ft 28 kr. Szalma mázsája 51 kr.

Nyilt posta.

18) D.-nak M.-Vásárhelyt. Csudálkozol, hogy egyik lapársunk eredeti czikkeinket hasábszámra közli, a forrás megnevezése nélkül; egy hisszük méltányosabb lesz irántunk, ha megtudja: mekkora szükségünk van rá, hogy lapunkat a közönség előtt, a terjedtebb politikai lapok is gyakran fölenlegessék: különben az erdélyi gazdák idefelednek. 19) Pásztóhi L.-nek, Váralján. Nagyon örülünk a régi ismerősnek; csak minél gyakrabban; kár azt a szép tehetséget pihentetni! 20) Walter L. urnak, Almáson. „A czélszerű trágya kezelés“-t is köszönjük; a folytatást is szívesen várjuk. 21) Ébner S. urnak. Azok a „veszedelmes állatok“ nem sokára a közönség elébe kerülnek. 22) Sz. J. urnak, helyt. Az átadott czikkek közül több jó, csak elnézést kérünk, míg lapunk szűk köre miatt a sor rájuk kerülhet. 23) M. K.-nak. Köszönet, a többi nevében is, az engedékenységet. 24) Sz. R.-nek, M.-Vásárhelyt. Az alapszabályok megjöttek, ismertetésöknek okvetlenül helyet szorítunk.

✎ **Hibaigazítás.** Mult számunk „felvilágosításul —ó—nak“ cz. czikke 7-ik sorából ezen szó után „de ebből“ kimaradt: „az első év a növendékeknek gyakorlati kiképzetésükre fordítandó; s így“ — melyet, értelemzavarás kikerülése végett, kijavítani kívánunk.

TARTALOM: Úti levelek I. — A hold befolyása az időjárásra. — A kolozsvári méhész-egylet. — Hány szem mag van 1 vékában? — Társalgó: Választmányi ülés febr. 7. — Távirásztati tanfolyam. — Levelezés. — Lapszemle, (az orsz. m. g. egylet működése). — Egyveleg. — Időjárás. — Piaczi árak. — Nyiltposta.

Felelős szerkesztő: **SZABÓ SÁMUEL.**